
Zabytek miesiąca - styczeń

Przyścienna figura (Św. Gertruda?)

Rzeźba barokowa -

pełnoplastyczna przyścienna, św. Anna, XVII wiek, artysta nieznany,
pochodzenie: Śląsk Opolski; drewno polichromowane, figura ma wysokość 143 cm

Wybrana propozycja zabytku na miesiąc styczeń wskazuje wyraźnie na styl barokowy, jako że cykliczne wydarzenie miesiąca, czyli Czwartek z Zabytkami, będzie poświęcone sztuce baroku.

Propozycja jest jednak trochę wywrotowa, ale inaczej niż by ktoś pomyślał, ponieważ rzeczona rzeźba w inwentarzach muzealnych (wpis z 1960 r.) figuruje jako „Święta Gertruda” i tak wszyscy przyjęli to bez dyskusji i się przyzwyczaili. Od lat stoi sobie spokojnie na ekspozycji Sztuki Dawnej w sali na drugim piętrze muzeum w kościele, i nikt nigdy nie zakwestionował przyjętego opisu wyobrażenia. Problem jest jednak w tym, że św. Gertruda była zakonnica, a szaty naszej muzealnej Świętej są barwne, wyraźnie rozróżnione na suknię spodnią i wierzchnią z wyłogami na rękawach, sutą chustę lub nawet dwie spowijające głowę jak u mężatek, no i płaszcz, a do tego sandały skórzane na nogach, i gdzieś tam pobłyszkujący złotym haft, w wykończeniu krawędzi. Czy to jest strój zakonny? Bynajmniej! To wskazuje na kobietę, mężatkę, raczej nie ubogą, która jest solidnie ubrana w sute szaty z porządnych tkanin, a więc jest skromna i bogobojna. Jest uczona, bo trzyma księgę, i ukierunkowana na drugiego człowieka, co wynika z upozowania. Głowę ma pochyloną i coś mówi z troską na twarzy, a prawą dłoń ma wyciągniętą jakby chciała kogoś przywołać lub pogłaskać. Najbardziej pasuje tu dziecko, mała dziewczynka - mała Maria. I mamy już bezpośrednie odniesienie do św. Anny, matki NMP i babki Jezusa! Gdyby dodać figurkę Marii nikt nie miałby żadnych wątpliwości, a tymczasem przedstawienie jest typowe, bo św. Anna z otwartą księgą pouczająca małą Marię, nim ta została oddana do świątyni, występuje w wielu ołtarzach różnych stylów. Podczas, gdy św. Gertrudzie towarzyszy zwykle jeden lub więcej kotów.

Ubytki w podstawie rzeźby wskazują, że tak najprawdopodobniej było, a tylko naszej świętej Annie, Maria zapodziła się gdzieś pośród historycznych wydarzeń.

Św. Anna, babka Jezusa, pozostając w geście otwartości na potrzeby innych, przez wszystkie pokolenia patronuje babciom świata, których Dzień obchodzimy w Polsce 21 stycznia, a reszta świata czci ją 27 lipca.